METSOn elinympäristökohtainen toteuttamisohjelma Etelä-Savossa

1. Metsien monimuotoisuus alueella

Etelä-Savon maakunta on maastonmuodoiltaan vaihteleva ja suhteellisen rehevä alue, jossa tuoreiden ja lehtomaisten kasvupaikkojen osuus metsämaasta on 78 %, mutta alue ei kuulu mihinkään lehtokeskusalueeseen. Metsätalousmaasta 79 % on kangasmaata. Soista on ojitettu 81 %, ojittamattomat suot ovat pääosin karuja soita. Yksityismetsien omistusosuus on 77 % metsien pinta-alasta ja Etelä-Savon metsät ovat olleet pitkään talouskäytön piirissä.

Etelä-Savossa kaikkien omistajien metsätalousmaan pinta-ala on 1 235 500 ha. VMI 10 tietojen mukaan kaikkien omistajaryhmien mailla on lehtoja 30 600 ha, ojittamattomia korpia 20 200 ha, ojittamattomia rämeitä 12 300 ha, ojittamattomia nevoja 4 000 ha ja ojittamattomia lettoja 300 ha. Etelä-Savossa ei ole karukkokankaita.

Etelä-Savossa on metsälain 10 §:n erityisen tärkeitä elinympäristöjä kartoituksen ja metsäsuunnittelutietojen perusteella yksityismetsissä 7430 ha. Metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen määrä on 0,7 % metsämaan pinta-alasta. Muiksi arvokkaiksi elinympäristöiksi on kirjattu noin 5000 ha, ja niiden jakautuminen elinympäristöihin on likimain sama kuin metsälain mukaisten elinympäristöjen.

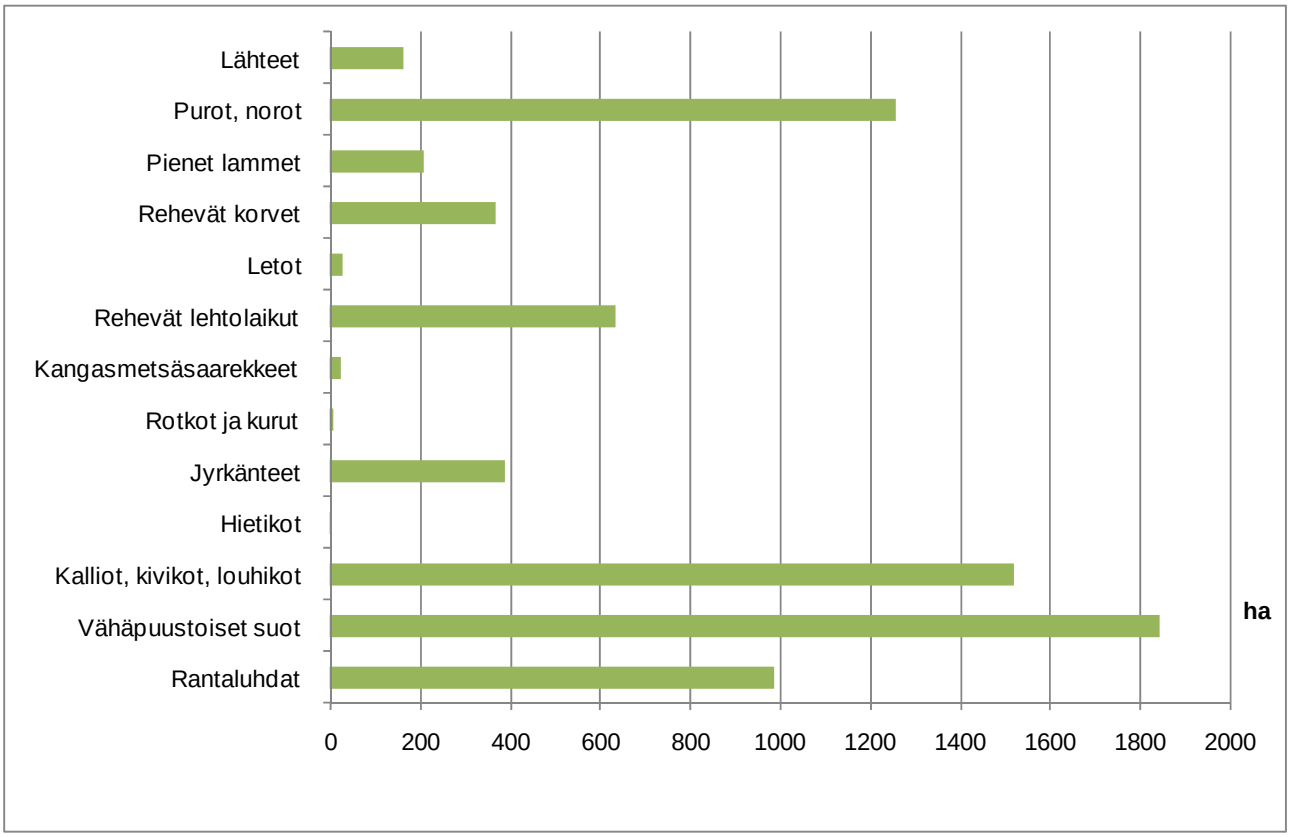

Kuva 1 Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt, ha

Etelä-Savossa suojeltujen alueiden pinta-ala on 56 500 ha, josta varsinaisesti tiukasti suojeltua aluetta (tiukasti suojellut yksityismaiden suojelualueet ja metsähallituksen suojelumetsät) on 30 000 ha. Suojelualueiden kokonaispinta-alassa on mukana mm. rantojensuojeluohjelman toteuttamiseksi perustettuja yksityismaiden suojelualueita, joilla metsätalous on hoito- ja käyttösuunnitelman perusteella sallittua. Tiukasti suojelluilla alueilla Natura-luontotyypeistä on erilaisia soita noin 5120 ha, luonnonmetsiä 2840 ha, lehtoja 650 ha ja kallioita 210 ha. Natura-luontotyypit eivät määrittelyiltään vastaa METSO- elinympäristöjä.

Edellä mainituissa kartoituksissa ja inventoinneissa kohteiden määrittely on ollut erilainen, joten pinta-alat eivät ole suoraan vertailukelpoisia.

VMI 9 mukaan Etelä-Savossa kuollutta puuta on keskimäärin 2,6 m3/ha metsä- ja kitumalla. Lahopuusta kaksi kolmasosaa on havupuuta ja yksi kolmasosa lehtipuuta. Luonnonhoidon laadun arvioin perusteella säästöpuita jää n.13 kpl/ ha eli noin 4 m3/ha, joten lahopuun määrä on vähitellen lisääntymässä. Myrskytuhot ovat lisänneet paikallisesti kuolleen puun määrää merkittävästi.

METSO- ohjelman toteutusaikana 1.1.2008 -31.12.2010 on maanomistajien tarjouksiin perustuen suojeltu YSA- alueina ja kaupoilla valtiolle yhteensä 636 ha. Vastaavana aikana on solmittu ympäristötukisopimuksia 496 hehtaarille.

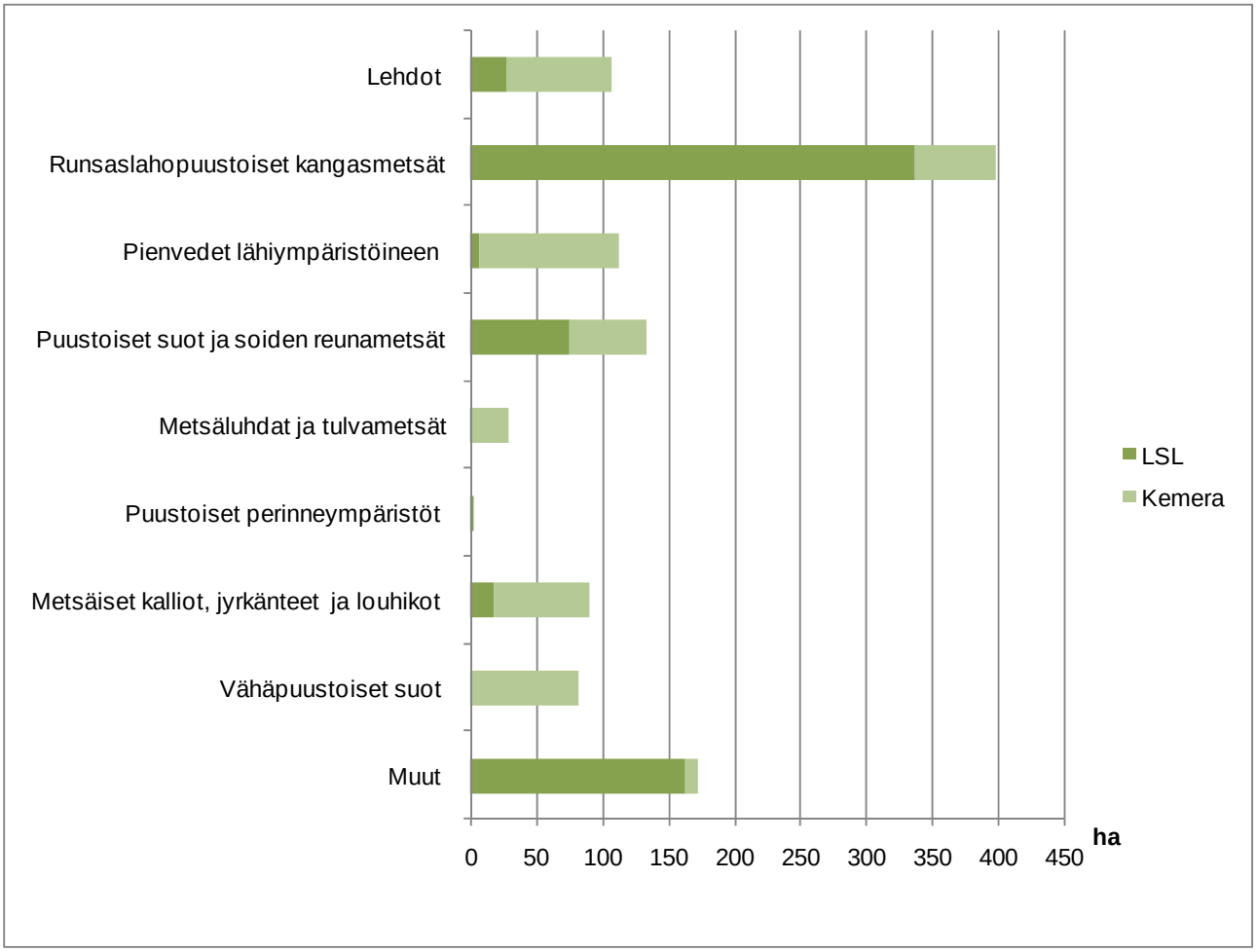

Kuva 2 METSO- ohjelman toteutus 1.1.2008-31.12.2010 LSL:n ja Kemeran mukaiset kohteet

Luokkaan muut kuuluvat ne kohteet LSL:n toteutuksessa ne kohteet, jotka eivät täytä METSO:n I ja II- luokan kriteerejä. Niitä on tullut suojeluun yhtenäisten ehyiden aluerajauksien aikaansaamiseksi erityisesti kiinteistökaupoissa. ELY- keskukseen on tullut runsaasti METSO- tarjouksia, joissa elinympäristöjen jakautuma on samansuuntainen toteutuneiden kohteiden kanssa. Ympäristötukikohteissa metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä on ollut 66 %.

Luonnonhoitohankkeessa metsäkeskus on kunnostanut tähän mennessä lähteitä lähiympäristöineen Heinävedellä, Kangasniemellä, Joroisissa ja Pieksämäellä n. 50 kpl, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on n. 10 ha. Lähteiden kunnostushanke jatkuu edelleen ja laajenee koko maakunnan laajuiseksi. Luonnonhoitohankkeet ovat painottuneet pitkään vesiensuojeluhankkeisiin, ja niiden osuus on edelleen 40-50 % varojen käytöstä.

Metsähallitus on vuosina 2008-2010 ennallistanut Etelä-Savossa suojelualueilla metsiä 289 ha, soita 124 ha sekä tehnyt muita luonnonhoitotöitä 140 hehtaarilla.

2. Elinympäristökohtaiset tavoitteet hallinnonaloittain ja keinoittain

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö ovat jakaneet METSO periaatepäätöksen minimipinta-alatavoitteet elinympäristöittäin ja ELY- ja metsäkeskuksittain ohjelman toteuttamiskaudelle 2008 - 2016. Kataisen hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu päätös jatkaa METSO- toimenpideohjelmaa vuoteen 2020 saakka, jotta ohjelmalle asetetut tavoitteet saavutetaan. Etelä-Savon kokonaistavoite on 12640 ha. Tavoitteiden jako perustuu valtakunnan metsien inventoinnin tietoihin ja metsäkeskuksen metsävara-aineistoon.

	Kemera keinot, ha	LSL:n keinot, ha	Yhteensä, ha
Lehdot	1400	300	1700
Runsaslahopuustoiset kangasmetsät	3550	4700	8250
Pienvesien lähimetsät	200	300	500
Puustoiset suot	0	1100	1100
Korvet	200	0	200
Letot ja lettorämeet	25	0	25
Muut rämeet ja nevat	100	0	100
Metsäluhdat ja tulvametsät	30	50	80
Harjujen paahdeympäristöt	10	30	40
Maankohoamisrannikon kohteet	0	0	0
Puustoiset perinnebiotoopit	10	10	20
Kalkkikalliot ja ultraemäksiset maat	5	20	25
Kallio-,jyrkänne-, ja louhikkometsät	400	200	600
Yhteensä	5930	6710	12640

Taulukko 1

Etelä-Savossa ei esitä METSO- ohjelman toteutuksen muutoksia ministeriöiden esittämiin elinympäristökohtaisiin tai hallinnonaloittaisiin hehtaaritavoitteisiin. Metsäkeskuksella tai ELY- keskuksella ei ole käytettävissään sellaisia tietoja tai resursseja, joiden pohjalta voitaisiin tehdä perusteltuja muutosesityksiä. Valtakunnan metsien inventoinnin tiedot tai metsävaratiedot eivät sisällä sellaisia ominaisuustietoja, joiden perusteella kuvioiden METSO- kelpoisuus olisi mahdollista määritellä riittävällä tarkkuudella. Ohjelman toteutuksen edetessä ja tietopohjan lisääntyessä olisi tarkoituksenmukaista, että alueen elinympäristökohtaisia hehtaaritavoitteita voidaan tarkastella uudestaan samoin kuin ohjelman toteutuksessa käytettäviä keinoja.

Niiden elinympäristöjen osalta, joiden aluekohtaiset tavoitteet ovat pieniä ja elinympäristöjä esiintyy vain tietyllä alueella (esim. harjujen paahdeympäristöt, puustoiset perinneympäristöt, kalkkikalliot ja ultraemäksiset maat), ja joiden toteutukseen liittyy kohteiden hoitotoimenpiteitä, olisi kohteiden kartoitus, hoidon suunnittelu ja toteutus tarkoituksenmukaisinta hoitaa valtakunnallisen hankkeen kautta, jolloin käytettävissä olisi paras asiantuntemus.

METSO- ohjelman toteutus perustuu maanomistajien vapaehtoisuuteen, eikä vielä ole kokemusta pidemmän ajan ja suuren massan tarjonnan jakautumisesta. METSO- ohjelman ensimmäisinä vuosina kohteiden tarjonta on ollut runsasta suhteessa käytettävissä oleviin varoihin ja henkilöresursseihin, mutta luultavasti ensimmäisinä ovat liikkeellä aktiivisimmat ja valistuneimmat maanomistajat.

Etelä-Savossa ei ole lehtokeskuksia tai muita vastaavia painopistealueita minkään METSO- elinympäristön osalta, joten ohjelmaa toteutetaan koko maakunnan alueella yhtäläisesti.

Kokonaishehtaarimäärän saaminen on haasteellista, jos kohteiden laatukriteereistä pidetään kiinni. Tavoitteiden realistisuutta on tarpeen selvittää ja tarkentaa ohjelman edetessä.

Runsaslahopuustoisten metsien määrätavoite on korkea sekä luonnonsuojelulain että kestävän metsätalouden rahoituslain keinoin toteutettuna, sillä niiden osuus tulisi olla 2/3-osaa toteutettavista kohteista. Kestävän metsätalouden rahoituslain perusteella ohjelmaan tulisi saada yli kaksinkertainen määrä lehtoja verrattuna tiedossa olevien metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen määrään. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää rakennepiirteiltään kehittyvien kohteiden aktiivista hoitoa ja ennallistamista sekä kasvillisuudeltaan lehtojensuojeluohjelman kohteita selvästi vaatimattomampien lehtojen suojelua.

Metsäluonnon monimuotoisuuden lisäämisen kannalta on ohjelman toteutuksessa tarpeen painottaa rehevimpiä kangasmetsien ja soiden elinympäristöjä, koska ennestään suojelun piirissä on vähäravinteisempia kohteita enemmän suhteessa alueen rehevyyteen.

Olettavasti tarjonnan ja elinympäristötavoitteiden välillä tulee olemaan epäsuhtaa. Puunkorjuuolosuhteiltaan hankalat kalliot, jyrkänteet ja vähäpuustoiset suot ovat olleet luontaisesti metsänkäytön ulkopuolella, jolloin niitä tarjotaan helposti suojeltavaksi. Puustoiset kohteet ovat olleet yleisemmin hakkuiden piirissä, ja niissä suojelun todellisena taloudellisena vaihtoehtona on metsien hakkuu.

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt ovat ensisijaisia ympäristötukikohteita. Tavoitteena on kuitenkin elinympäristöverkoston kehittämiseksi ottaa ympäristötukisopimuksiin mukaan ympäröiviä METSOn luonnontieteellisten valintaperusteiden I ja II-luokan kohteita. Pienvesien lähiympäristöjen metsälakikohteisiin otetaan mukaan lähiympäristön runsaslahopuustoisia kohteita. Puustoisten soiden ympäristötuki kohdennetaan rehevien korpien ja lettojen ohella muihin ojittamattomiin puustoisiin korpiin, lettoihin ja ravinteisimpiin rämeisiin.

Kestävän metsätalouden rahoituslain varojen niukkuuden vuoksi Etelä-Savon metsäkeskuksen viranomaistoiminto on linjannut, että III-luokan kohteita rahoitetaan vain, jos niihin liittyy aktiivinen luonnonhoitotoimenpide. Ympäristötukisopimusten tulee tosiasiallisesti edistää METSO- kohteiden säilymistä. Runsaslahopuustoisten kangasmetsien kohteita voidaan varojen puitteissa maksaa ympäristötukivaroista, mutta kohteet pyritään yleensä ohjaamaan rahoitettavaksi luonnonsuojelulain perusteella.

Luonnonsuojelulain mukaisia rahoituskeinoja käytetään tavoitteiden saavuttamiseksi. Ensisijaisesti tavoitteena on monimuotoisuusarvojen pysyvä suojelu

3. Suunnitelma elinympäristöjen hoidosta ja ennallistamisesta

Luonnonhoitotoimenpiteiden määrät ja kustannukset ovat alustavia ja karkeita arvioita, jotka tarkentuvat ohjelman edetessä. Toteutusohjelma on liitetaulukoissa.

Luonnonhoitoa kohdistetaan niihin elinympäristötyyppeihin, joissa tavoitepinta-alat (lehdot, runsaslahopuustoiset kangasmetsät) ovat suuria, jolloin tavoitteisiin pääsemiseksi tarvitaan mukaan myös luonnontilaltaan kehittyviä kohteita. Lehdoissa tarvitaan aktiivisia luonnonhoito- ja ennallistamistoimia sekä suosituksia talousmetsien lehtojen monimuotoisuutta säilyttävään metsänhoitoon. Käytännön kokemuksia lehtojen luonnonhoidon tarpeesta, toteutuskeinoista ja tuloksia Etelä-Savon yksityismetsissä on niukasti, joten yhteistyötä metsähallituksen kanssa lisätään heidän kokemuksiensa hyödyntämiseksi.

Runsaslahopuustoisten kangasmetsien luonnonhoitotoimenpide yksityismetsissä on lähinnä hiiltyneen ja palaneen puun tuottaminen luonnonhoidollisilla kulotuksilla ja säästöpuuryhmien poltoilla. Korpia, lettoja ja pienvesiä (lähteitä, puroja) lähiympäristöineen on luonnontilaisena vähän, joten luonnontilaltaan muuttuneiden kohteiden luonnonhoidolla niiden palautumista luonnontilaisen kaltaisiksi voidaan nopeuttaa.

Ennallistamisen ja luonnonhoitotoimenpiteiden osalta tarvitaan lisää tietoa, jotta niitä voidaan käyttää kustannustehokkaasti METSO- ohjelman toteutuksessa. Myös henkilöresurssit ennallistamis- ja luonnonhoitotöihin ovat rajalliset. Metsänomistajien valmius laajamittaisiin puustosten kohteiden luonnonhoitotöihin tai ennallistamiseen voi muodostua kynnyskysymykseksi. Etelä-Savo on mukana vuosina 2012-2015 toteutettavassa Palojatkumo-verkostohankkeessa, jota toteutetaan kolmen maakunnan alueella.

METSO- elinympäristöjen luonnonhoidon lisäksi tarvitaan edelleen nykytason verran varoja vesiensuojeluhankkeisiin vesienhoidon toimenpideohjelman toteuttamiseksi. Vesiensuojeluhankkeissa voidaan kokonaissuunnittelun osana edistää metsäisten soiden ja pienvesiympäristöjen säilymistä ja ennallistamista. Lisäksi on tarpeen maanomistajien tasapuolisen kohtelun vuoksi rahoittaa keskeneräisiä ja jo sovittuja hankkeita, jotka on ollut tarkoitus toteuttaa koko metsäkeskuksen alueella.

Luontotyyppien ennallistamisen ja hoidon määrät perustuvat metsähallituksen ilmoitukseen ja se pohjautuu METSO- ohjelman tavoitteisiin ja vuonna 2008 toteutuneisiin hehtaareihin. Vuosittaiset tulossopimukset voivat muuttaa työmääriä. Metsähallituksen töitä ei ole jaoteltu METSO- elinympäristöjen mukaisesti, joten liitetaulukossa metsien ennallistamisen luvut ovat kokonaisuudessaan runsaslahopuustoisissa kangasmetsissä ja arvokkaiden elinympäristöjen ennallistamien kokonaan lehtojen kohdalla.

METSO- kohteiden hankinnan jälkeen metsähallitus tekee luontotyyppien inventoinnin ja arvioinnin hoidon tai ennallistamisen tarpeesta ja toteuttamiskelpoisuudesta. Hankittujen kohteiden edustavuudesta ei ole vielä käsitystä, mutta on olettavaa, että ennallistamistarvetta on enemmän kuin aiempien suojelukohteiden hankinnan yhteydessä, koska parhaimmat kohteet on jo hankittu suojeluun. Erityisesti kauppojen yhteydessä valtion omistukseen tulee myös muita kuin ohjelman mukaisia I ja II luokan elinympäristöjä, esim. taimikoita ja hoidettuja metsiä.

4. Ohjelman toteuttaminen, rahoitustarve ja seuranta

Ohjelman tavoitteena on muodostaa koko alueelle suojeluverkosto. Painopisteinä on olemassa olevien suojelualueiden läheisyys ja elinympäristökeskittymät, jolloin kohteiden kytkeytyneisyyttä voidaan lisätä. Painopisteiden määrittelyssä käytetään hyväksi Zonation- ohjelmaa arvokkaiden alueiden tunnistamiseksi ja arvottamiseksi.

Kaikki metsä- ja luonnonsuojelualan organisaatioissa toimivat henkilöt hoitavat METSO- ohjelman yleisneuvontaa omissa tehtävissään, lisäksi organisaatioissa on asiaan erikoistuneita henkilöitä. Tavoitteena on innostaa maanomistajia tarjoamaan ohjelmaan soveltuvia kohteita.

Ohjelman toteutuksen alkuvaiheessa, kun kohdetarjonta ylittää käytettävissä olevan rahoituksen määrän, ei tiedotusta ole tarvetta tehdä kohdetarjonnan lisäämiseksi. Ohjelman edetessä voidaan tiedotusta, markkinointia ja neuvontaa suunnata alueellisesti tai elinympäristötyypeittäin, jos toteutus näyttää vinoutuvan suhteessa tavoitteisiin. Yleisen valtakunnallisen viestinnän lisäksi tarvitaan jatkuvaa paikallista tiedotusta ja viestintää. Erityisen haasteellista tulee olemaan rehevien, puustoisten kohteiden saaminen tarjolle, joten tiedotuksessa korostuu kohteiden laadun merkitys.

Arvion mukaan ohjelman toteuttamiseen tarvittaisiin Etelä-Savossa koko ohjelmakaudelle 69 milj. euroa. Kun toteutuksessa otetaan huomioon METSO- ohjelman alkuvuosien keskimääräistä alhaisemmat toteutusmäärät, tulisi ohjelman loppuvuosina toteuttaa LSL:n perusteella 610 ha/v ja Kemera- lain mukaisina ympäristötukisopimuksina 580 ha/v. Rahoitustarve ohjelman loppuvuosille on LSL:n varojen osalta 4.1milj.€/v ja Kemera- varojen osalta 1,2 milj.€/v. Metsähallituksen osuus 0,9milj €/v. Rahoitustarve elinympäristöittäin on esitetty liitetaulukossa. Toteutusvarojen tarve ELY- keskuksessa likimain vuoden 2011 totetuvaa tasoa ja metsäkeskuksessa on kaksinkertainen nykyiseen tasoon verrattuna (4,0 + 0,65 milj.€). Lisäksi tarvitaan ympäristötukisopimusten toisen kymmenvuotiskauden maksatuksiin (995 ha) v teen 2020 mennessä yhteensä n. 1,9 milj. €. Nämä maksatukset painottuvat jakson loppuvuosiin.

METSO- ohjelman toteutuksen pullonkaulana on ollut henkilöstöresurssien niukkuus erityisesti ELY- keskuksessa. Ohjelman sujuva toteuttaminen edellyttäisi, että ohjelman toteuttamiseen olisi kaksinkertainen henkilöstömäärä (1,5 htv =>3 htv). Myös metsäkeskuksessa ohjelman täysimääräinen toteuttaminen edellyttäisi henkilöresurssien lisäämistä niin viranomaistoimintaan kuin edistämistoimintaankin. Metsäkeskuksen organisaation muutos vuoden 2012 alussa vaikuttaa merkittävästi luonnonhoitohankkeiden toteutustapaan ja nostaa todennäköisesti toteutushankkeiden kustannuksia liitetaulukossa esitetyistä summista. Metsävaratiedon keruun ja tilakohtaisen metsäsuunnittelun eriytyminen voi vähentää maanomistajien saamaa METSO-neuvontaa ja siten ympäristötukihakemusten laatua ja määrää.

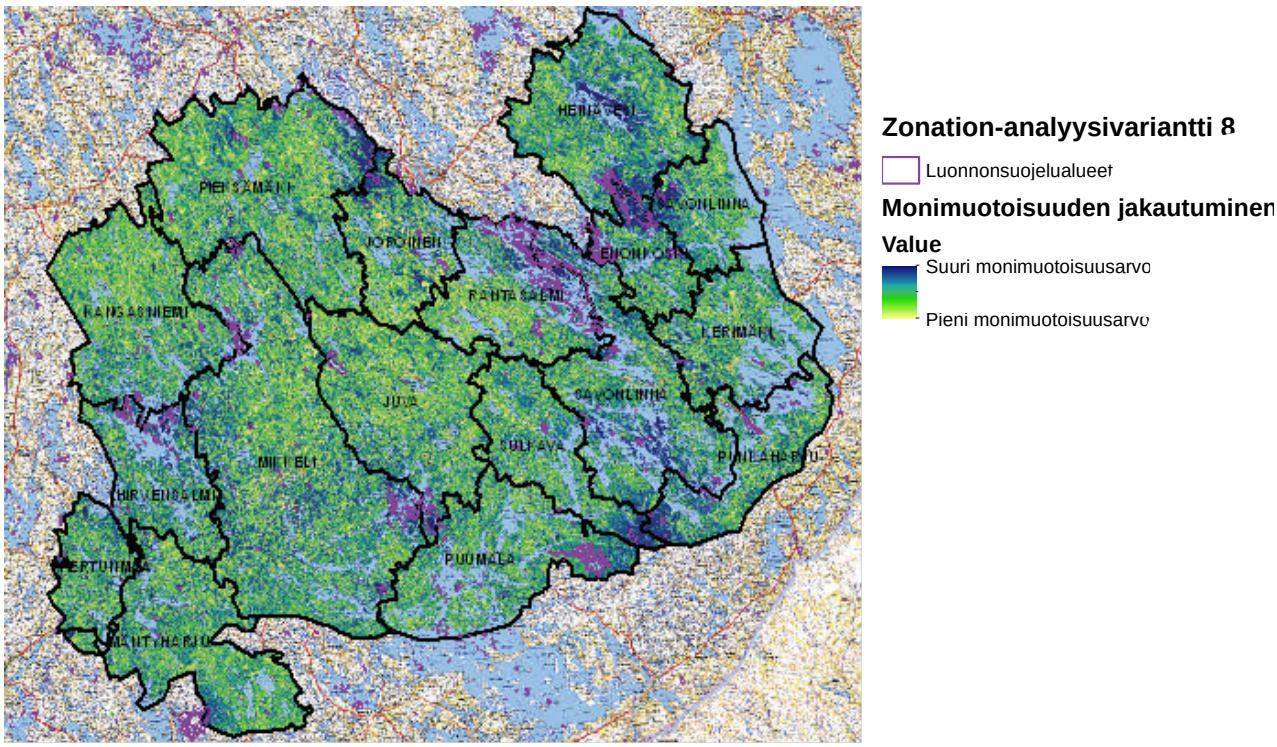

Kuva 3 Monimuotoisuuden jakaantuminen Etelä-Savossa, kun sen laskennassa huomioidaan suojelualueiden ja metsälakikohteiden läheisyys

Alueellinen yhteistyöryhmä seuraa ohjelman toteutumista elinympäristöittäin ja toteutuskeinoittain sekä kohteiden alueellista jakautumista. Yhteistyöryhmä koordinoi paikallista koulutusta ja tiedotusta, sekä välittää tietoa valtakunnantasolle ohjelman toteuttamisessa ilmenneistä ongelmista.

5. Arvio ohjelman vaikutuksista

METSO- ohjelman toteutus kaksinkertaistaa metsäisten elinympäristöjen suojelun määrän Etelä-Savossa. Kohteet ovat aiemmin suojeltua kohteita runsaspuustoisempia ja maapohjaltaan rehevämpiä kasvupaikkoja, joten ohjelmalla tulee olemaan huomattava merkitys metsäluonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta. Ohjelman vaikuttavuutta lisää, jos sen avulla saadaan aikaan l metsänomistajien yhteistoimintaverkostoja ja verkostomaisia elinympäristöalueita.

METSO- ohjelman kohteet ovat pääosin pieniä ja hajallaan ympäri maakuntaa, joten niiden varaan ei voida perustaa merkittävää elinkeinotoimintaa. Lähinnä niillä voi olla toimintaa tukeva merkitys alueen matkailulle. Kohteiden merkitys puunjalostukselle on vähäinen, koska ne ovat olleet eri syistä talouskäytön ulkopuolella jo aiemmin. Laskennallisesti METSO- ohjelman tavoite on suojella n. 1 % maakunnan metsätalousmaan pinta-alasta.

Ohjelman toteuttaminen tukee alueen virkistyskäyttöä ja matkailua. Virkistysreittien varsille sijoittuvat kohteet säilyttävät ja monipuolistavat maisemaa, ja ainakin julkisyhteisöjen mailla olevia kohteita voidaan käyttää virkistyskäytön ohjauksessa. METSO- kohteet ovat yleensä pienialaisia ja hajallaan, mutta niitä voidaan hyödyntää maatila- ja mökkimatkailun lähikohteina ja opastetuilla retkillä. Kohteiden merkitys ja käyttömahdollisuudet riippuvat niiden toteutustavasta ja elinympäristötyypistä. Metsäluonnon monimuotoisuus tuo vaihtelua ja monipuolisuutta elinympäristöön. Metsäisten perinnebiotooppien säilyttäminen tukee maatalouskulttuurin erityispiirteiden säilymistä. Etelä-Savossa ei ole kulttuurivaikutteisia elinympäristöjä, esim. jalopuulehtoja tai -puistoja.

Alueellisen metsäohjelman vaikutusten arvioinnissa METSO- ohjelman toteutusta tullaan tarkastelemaan osana metsäohjelman kokonaisvaikutusta.

METSO tavoitteet 2008-2016

	MMM:n ja YM:n tavoitteet, ha			Toteuttamisohjelma, ha						
	Kemera keinot, ha	LSL:n keinot, ha	Yhteensä, ha	Pysyvä suoje-lu (LSL)	Määräai-kainen suojelu (LSL)	Ympäristö-tuki (Kemera)	Luonnon-hoito (Kemera)	Luonto-tyyppien ennallista-minen (MH)	Luonto-tyyppien hoito (MH)	Yhteensä
Lehdot	1 400	300	1 700	270	30	1 200	200	1 751		3 451
Runsaslahopuustoiset kangasmetsät	3 550	4 700	8 250	4 200	500	3 450	100	3 115		11 365
Pienvesien lähimetsät	200	300	500	285	15	150	50			500
Puustoiset suot	0	1 100	1 100	1 050	50			498		1 598
Korvet	200	0	200		0	150	50			200
Letot ja lettorämeet	25	0	25		0	20	5			25
Muut rämeet ja nevat	100	0	100		0	90	10			100
Metsäluhdat ja tulvametsät	30	50	80	50	0	30				80
Harjujen paahdeympäristöt	10	30	40	25	5		10			40
Maankohoamisrannikon kohteet	0	0	0	0	0	0				0
Puustoiset perinnebiotoopit	10	10	20	0	10		10		400	420
Kalkkikalliot ja ultraemäksiset maat	5	20	25	20	0	5				25
Kallio- jyrkänne- ja louhikkometsät	400	200	600	180	20	400				600
Yhteensä, ha	**5 930**	**6 710**	**12 640**	**6 080**	**630**	**5 495**	**435**	**5 364**	**400**	**18 404**

Taulukko 2

	Kemera	LSL	Yhteensä	Pysyvä suojelu	Määräai-kainen suojelu	Ympäristö-tuki	Luonnon-hoito	Luonto-tyyppien ennallista-minen	Luonto-tyyppien hoito	Yhteensä
Lehdot	3 000 000	2 232 000	5 232 000	2 160 000	72 000	2 400 000	600 000	5 988 000		11 220 000
Runsaslahopuustoiset kangasmet-sät	7 200 000	34 800 000	42 000 000	33 600 000	1 200 000	6 900 000	300 000	1 900 000		43 900 000
Pienvesien lähimetsät	450 000	2 316 000	2766 000	2 280 000	36 000	300 000	150 000			2 766 000
Puustoiset suot	0	8 520 000	8 520 000	8 400 000	120 000		0	532 000		9 052 000
Korvet	450 000	0	450 000			300 000	150 000			450 000
Letot ja lettorämeet	45 000	0	45 000			30 000	15 000			45 000
Muut rämeet ja nevat	165 000	0	165 000			135 000	30 000			165 000
Metsäluhdat ja tulvametsät	45 000	400 000	445 000	400 000		45 000	0			445 000
Harjujen paahdeympäristöt	30 000	212 000	242 000	200 000	12 000		30 000			242 000
Maankohoamisrannikon kohteet	0	0	0				0			0
Puustoiset perinnebiotoopit	30 000	0	30 000				30 000		3 087 000	3 117 000
Kalkkikalliot ja ultraemäksiset maat	7 500	100 000	107 500	100 000		7 500	0			107 500
Kallio– jyrkänne- ja louhikkometsät	600 000	914 000	1 514 000	900 000	14 000	600 000	0			1 514 000
Yhteensä euroa	**12 022 500**	**49 494 000**	**61 516 500**	**48 040 000**	**1 454 000**	**10 717 500**	**1 305 000**	**8 420 000**	**3 087 000**	**73 023 500**

Taulukko 3